

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НПУ імені М. П. Драгоманова

Серія 4

Географія і сучасність.

14(26)

Київ

Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова

2011

Ромаш Т.А.

СИНОПТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ЧИСЕЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ УМОВ
ФОРМУВАННЯ СИЛЬНИХ СНІГОПАДІВ ПРИ ПРОХОДЖЕННІ
СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИХ ЦИКЛОНІВ..... 118

Харченко В. В.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ
(НА ПРИКЛАДІ БОЯРСЬКОГО ПРИРОДНО-ГОСПОДАРСЬКОГО
ПІДРАЙОНУ)..... 125

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ..... 135

Арсененко І.А.

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКО-
ПРИДНІПРОВСЬКОГО ТУРИСТСЬКО-ЕКСКУРСІЙНОГО РАЙОНУ..... 135

Бордун О. Ю., Котик Л. І.

ОПТИМІЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ
(НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)..... 140

Воловик Л.М.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ
ПЕРИФЕРІЙНИХ РАЙОНІВ СТОЛИЧНОЇ ОБЛАСТІ І
РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ (НА ПРИКЛАДІ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)..... 146

Головко Л.В.

ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРІВ У СІЛЬСЬКОМУ ЗЕЛЕНОМУ
ТУРИЗМІ (РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ)..... 154

Гурова Д.Д.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО
ТУРИЗМУ В АР КРИМ..... 159

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В АР КРИМ

Розглянутий сучасний стан розвитку сільського туризму в АР Крим, наведені дані анкетування туристів та власників агроосель з метою вивчення привабливості внутрішніх районів АР Крим для сільського туризму. Дано рекомендації щодо успішного функціонування сільського туризму в АР Крим.

Рассмотрено современное состояние развития сельского туризма в АР Крым, приведены данные анкетирования туристов и хозяев агродомов. Даны рекомендации для успешного функционирования сельского туризма в АР Крым.

The contemporary situation of the development of rural tourism in the AR Crimea is determined. The facts of the questionnaire of the tourists and owners of rural buildings are shown. The recommendations for the successful functioning of the rural tourism in the AR Crimea are given.

Постановка проблеми. В світі в наш час подорожують близько 1 млрд. туристів, при цьому за різними даними від 12 до 30 відсотків з них вважають за краще сільський туризм. Причому, ці цифри характеризують лише міжнародну ситуацію, а кількість внутрішніх сільських туристів в різних країнах значно вища. Сільський туризм сполучає широкий спектр різних видів туризму, заснованих на використанні природних, історичних й інших особливостей ресурсів сільської місцевості, і розвивається швидкими темпами. У США і країнах Західної Європи сільський туризм в останні двадцять років став самостійною високоприбутковою галуззю туристської індустрії. За оцінками ЮНВТО, сільський туризм входить в п'ятірку основних стратегічних напрямів розвитку туризму в світі до 2020 року.

Дана тема є актуальною для відродження і подальшого економічного та соціального розвитку сільських громад України, які пов'язані з індустрією туризму, зокрема, сільського. Наукові дослідження свідчать про те, що сільський туризм здатний забезпечити економічну та демографічну стабільність у сільських місцевостях та вирішити їхні соціально-економічні проблеми.

Мета статті – дослідження сучасного стану та перспектив розвитку сільського туризму в АР Крим.

Основна частина. Особливо актуальною проблема розвитку сільського туризму в Криму стала останніми роками. Організація відпочинку на селі робить позитивний вплив на економічну і екологічну ситуацію в регіонах Криму за рахунок використання наявного приватного житлового фонду, розширення сфери зайнятості сільського населення і можливостей реалізації на місці продукції особистого селянського господарства, забезпечення туристів екологічно чистими продуктами харчування.

Сільський туризм істотно впливає на благоустрій села, розвиток його соціальної інфраструктури, сфери обслуговування, поліпшення демографічної ситуації, сприяє збереженню природи в результаті зниження антропогенного преса на неї [1].

В даний час, в структурі кримської рекреації сільський туризм займає частину: за неофіційними даними, цим займаються близько 50 хояєв, проте дані відсутні, що підтверджує анкетування райдержадміністрацій. Тому відпочивальників з широко освоєних рекреаційних зон в менш антропогенно навантажені, а тим більше екологічно сприятливі для відпочинку і оздоровлення місцевості – найважливіше завдання туристичної галузі Криму.

До чинників, стримуючих розвиток сільського туризму, можна віднести слабку матеріальну базу сільських жителів. Велика частина будов виконана з саману і кам'яночерепашника, без елементарних санітарних зручностей. У північних районах республіки відбувається передчасне руйнування житлових будинків з-за піднімання ґрунтових вод, а в південних і східних районах, що знаходяться в 6 – 8-бальній сейсмічній зоні, стає частина житла перед аварійний [2].

При середній забезпеченості жителів сільської місцевості житлом в Україні 22,3 м² загальної площі, в Криму цей показник складає 16,2 м² і є найнижчим серед регіонів України. Поліпшення вимагає ситуація із забезпеченістю житлом на душу населення в Радянському, Першотравневому, Джанкойському, Сімферопольському районах.

Не дивлячись на заходи зі стабілізації економічних процесів, на селі продовжується вивільнення працівників з сільськогосподарського виробництва. Республіка має один з найнижчих показників рівня зайнятості сільського населення в Україні.

Проблема зайнятості депортованих громадян і молоді залишається в числі найскладніших для автономії. У Криму є більше 300 селищ і масивів компактного мешкання депортованих громадян, де практично відсутня сфера додатка праці. Вирішення проблеми зайнятості населення на селі можливо за рахунок створення нових робочих місць і розвитку присадибних господарств, для чого необхідне залучення централізованих джерел фінансування [3].

Основна мета розвитку сільського туризму в АР Крим – формування конкурентноздатного, відповідного міжнародним стандартам туристичного продукту, направлено на максимально ефективне використання рекреаційного потенціалу сільської місцевості, як чинника, що впливає на стабілізацію економічного розвитку сільських регіонів.

На основі попередніх досліджень, було зроблено дослідження попиту та пропозиції на сільський туризм у АР Крим.

Збір даних про перспективи розвитку сільського туризму у Криму проходив у червні – серпні 2011 року. В процесі дослідження були опитані 2 групи респондентів, які користуються різними турпослугами (дослідження попиту):

– туристи з різних регіонів України у віці старше 15 років, які протягом останніх 12 місяців зробили хоч би одну поїздки для відпочинку тривалістю більше 3 днів; 134 інтерв'ю;

– туристи, які у червні – серпні відпочивали у внутрішніх сільських районах Криму; 105 інтерв'ю.

Для дослідження пропозиції на ринку сільського туризму було проведено:

– 10 інтерв'ю з власниками садиб, приватних готелів, будинків;

– 4 інтерв'ю з власниками об'єктів сільського туризму, що надають, в основному, турпослуги без проживання.

У дослідженні було поставлено питання чи «Розглядаєте Ви внутрішні райони Криму як регіон для сільського туризму?» тим сільським туристам, які не їздили до внутрішнього Криму, щоб знати, наскільки Крим є привабливим для сільських туристів в Україні. Отримані дані ще раз підтверджують, що Крим не притягує більшості сільських туристів України – лише 29% цих туристів відповіли на це питання «так». «Ні» вибрало 37%, а майже 34% важко відповісти на це питання

Як сільські туристи в Криму найчастіше відпочивають жителі АР Крим (20%), Східного регіону (25%), громадяни Росії (19%), а також південних областей України, окрім Криму (18%).

Важливо відзначити, що середня тривалість відпочинку сільського туриста в Україні довша, ніж тривалість сільського відпочинку в Криму. Найбільш популярні терміни поїздки – 2 – 3 дні (40% респондентів) та 4 – 7 днів (40% респондентів).

Для того, щоб знати, які іміджеві характеристики приводять до того, що респонденти не розглядають сільський Крим як місце сільського відпочинку, тим респондентам, які відповіли «Ні» було поставлено питання, – «Чому?»

Як виявилось, більшість тих, що не приїхали і не плануючих приїхати до Криму розглядає півострів як місце, де склалося погане співвідношення ціни і якості (40%), а також вважає, що немає інформації про об'єкти сільського туризму (25%) і про можливість зайнятися сільським туризмом (14%). Чимала кількість респондентів вказала «Інше» (18%).

Імідж внутрішніх районів Криму не відповідає іміджу регіону сільського туризму – лише 12% респондентів вважає, що у внутрішніх районах краще всього зайнятися сільським туризмом. Втім, висока доля тих, хто сприймає внутрішні райони Криму, як місця культурного (37%) і активного туризму (24%), і збільшують потенційний попит на послуги власників садіб/приватних готелів/будинків і об'єктів сільського туризму, хоч би як місця ночівлі.

Опитання туристів Криму дає образ конкурентних переваг Криму, які слід укріплювати при формуванні іміджу сільського туризму в Криму. Найбільшу оцінку отримали категорії, пов'язані з природою півострова – це природа і пейзажі, чисте повітря, чиста вода і гори.

Нерозвинена інфраструктура є найважливішою перешкодою для розвитку туризму, на думку респондентів, а саме транспорт, погані дороги. Чверть респондентів вважає, що сервіс залишає бажати кращого, хоча в цілому, задоволеність відпочинком висока. Туристи відзначають також відсутність гарячої води і розташування зручностей у дворі.

Найбільш популярними районами внутрішнього Криму є Сімферопольський, Бахчисарай і Белогорський. Причому район Бахчисараю лідирує з великим відривом – там зупинилася близько половини сільських туристів внутрішнього Криму. Основною причиною цього вибору туристів є наявність в цих районах всього того, що і приводить туристів саме до Криму: гірських масивів, красивої природи, а також різних видів пам'яток.

Більшість власників садиб і об'єктів сільського туризму чітко уявляють, хто є споживачем їх послуг.

За оцінками власників садиб/готелів і об'єктів сільського туризму, їх типові клієнти – це люди у віці від 20 до 50 років з доходом середнім і вище середнього. Вони подорожують сім'єю (як з дітьми, так і без) або в молодіжній компанії на власному автомобілі. Найбільша доля клієнтів – з Криму (в середньому 35%), також з інших регіонів України і Росії (по 25%), але слід пам'ятати, що підприємства помітно відрізняються один від одного за цим показником.

Найбільш рідка категорія клієнтів – це організовані групи дітей і пенсіонери.

В якості причини вибору сільського туризму, в першу чергу, власники сільського туризму був названий спокій, тиша і можливість спілкування з природою, хороша екологія, екзотика. Сільські туристи як одну з основних цілей поїздки називають пожити на природі, що відповідає думці власників садиб. Найбільш важливі причини, які спонукають людей вибрати сільський туризм в Криму – наявність природної краси пам'яток, а також можливості для активного відпочинку і розваг. Власники садиб/готелів додають першорядну вагу красі і пам'яткам, а власники об'єктів сільського туризму – активному відпочинку і можливостям зайнятися хобі (рибалкою, полюванням, традиційними ремеслами).

Для досягнення основної мети розвитку сільського туризму в АР Крим необхідна реалізація наступних завдань:

1. Економічних: збільшення економічної ролі сільського туризму в рекреаційному комплексі Криму і створення регіонального мультиплікаційного ефекту (розвиток пов'язаних з рекреаційною діяльністю галузей туризму); забезпечення участі Криму в системі міжнародного і міжрайонного розподілу праці як крупного центру сільського туризму України; сприяння залученню іноземних і національних інвесторів в розвиток сільського туризму; підвищення економічної ефективності використання і охорони наявних в сільській місцевості Криму рекреаційних і природних лікувальних ресурсів; впровадження в систему управління сільського туризму економічних методів стимулювання розвитку засобів розміщення туристів в сільських регіонах Криму (заставно-поворотних схем, пільгових тарифів, шляхом надання пільгових кредитів, впровадження програми часткової компенсації відсотків за кредитами, створення регіонального економічного фонду розвитку сільського туризму); створення (при пайовому фінансуванні держави і приватних інвестицій) інтегрованої системи інформаційної підтримки сільського туризму, що забезпечує надання суб'єктам туристської діяльності ефективних маркетингових послуг з просування їх пропозицій на національний і зарубіжний ринки; підтримка створення в сільських регіонах Криму сучасних засобів розміщення туристів з сертифікацією якості послуг на рівні стандартів ЄС [1].

2. Соціальних: створення умов для соціальної стабільності в сільських регіонах Криму; підвищення якості обслуговування рекреантів як найважливішого елементу розвитку сфери послуг в сільських регіонах Криму; розширення сфери зайнятості сільського населення і створення нових робочих місць; збереження і відродження в сільських регіонах Криму культурної спадщини (традицій, обрядів, ремесел, пам'ятників природи, історії, релігії і культури) [4].

3. Екологічних: ефективне використання, охорона і відновлення природних рекреаційних ресурсів сільських регіонів Криму як важливої частини його природно-

ресурсного потенціалу; мінімізація антропогенної дії сільського туризму на стан природного довкілля, природних ресурсів і стан здоров'я населення Криму.

Очікується отримати наступні результати: зростання кількості туристів, які відвідують регіон; зростання вступів до місцевих бюджетів; вдосконалення професійного рівня власників садиб сільського туризму; зростання кількості садиб, що надають послуги сільського туризму; збільшення реалізації на місці (у сільській місцевості) продукції особистого селянського господарства; збереження і розвиток народних промислів; поліпшення благоустрою сільських населених пунктів, розвиток соціальної інфраструктури; розвиток сфери послуг за рахунок розширення асортименту туристичних послуг.

Висновки. Враховуючи вищесказане можна з повною упевненістю сказати, що Україна та АР Крим мають великий потенціал для розвитку сільського туризму, ця практика є не лише можливою, але і необхідною на даному етапі. Прибутки від цієї економічної діяльності можуть сприяти підвищенню життєвого рівня і рівня розвитку українського села, а місцеві жителі, що характеризуються традиційною гостинністю, можуть змінити образ України за кордоном.

Розвиток сільського туристичного бізнесу наразі вимагає ретельного осмислення та опрацювання новітніх тенденцій перебудови діяльності туристичної організації, оптимізації завдань та можливих рішень розробки функціонування різних видів туристичної організації в умовах зростаючої конкурентної напруженості, можливостей надання маркетингової підтримки сільського туризму.

Література

1. Лазарева Е.А. Проблеми управління розвитком сільського туризму в АР Крим // Економіка Крима. – 2010. – № 11. – С. 19 – 25
2. Прокопишак К.Я. Проблеми розвитку соціальної інфраструктури та відродження сіл Кримського регіону. – Сімферополь: Таврія, 2010. – 176 с.
3. Устойчивое развитие сельского хозяйства и территорий / За ред. Глазовского Н.Ф., Гордеева А.В. – М.: Т-во научных изданий КМК, 2008. – 615 с.
4. Льясова М.К. Основні напрями розвитку туризму в Криму // Культура народів Причорномор'я, 2010. – 199 с.

Діденко К.Д.

Київський університет економіки і права

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

В статті розглядається місце, роль, структура та територіальні аспекти ділового туризму. Проаналізовано сучасний стан та проблеми розвитку ділового туризму в Україні.

The paper considers the place, role, territorial aspects and structure of business travel. The contemporary state of problems and development of business tourism in Ukraine.